

[1377^e]

H. 276. H 23. 7.

1377^e

Noore rahwa juttu tuba.

Kolmas õhtu.

I. Salaja armastus

Prants ja Meelha.

II. Mahwa laulud.

Noore rahvale kirjutanud J. Wolde.

Narvas trükitud

A. Grigorjevi päriate trüki tojas.

1892.

~~№. 316.~~
2351.

Noore rahwa

j u t t u t u b a

Kolmas õhtu.

I. Galaja armastus

Frants ja Meetha.

II. Rahwa laulud.

Noore rahwale kirjutanud J. Wolde.

Narwas trükitud
A. Grigorjevi päriate trüki kojas.

1892.

Дозволено Цензурою Дерптъ, 19 Юня 1892 г.

ENSU TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

34657

Isa poeg Prants.

Priisklemine teeb waeseks.

R. Musjånse järele eestitanud.

Paar sada aastad tagasi, elas Breementi linnas, Saksjamaal, üks väga rikkas kaupnees, kes oma rikkuse pärast kuulus mees oli.

Paremast ei wõinud ükski rikkas enam maa peal elada, kui tema. Ta silitas iga kord oma parda ja tõstis blade nukkit, kui rikkast mehest Ewangeliumis kirikus jutlust peeti, et see oma wara suurel wiisil pruukis ja väga uhkeste elas, kelle warawa suus waene Saatsarus hädas oli.

Niisugune maanitsus ei mõjunud temale sugugi. Ta elas ja priiskles oma sõbradega veel rohkem, et see läbi veel kuulsamaks saada, lasi oma sööma tua ja pidu saali pörandad puhtast hõbe taaleritest teha, mis heledaks walgeks oliwad puhastatud ja sellepärast walguse kiired tema pääl kui hõbe järwe pääl särasivad.

Iga üks imestas seda kallist uhkust ja kõikide suust oli kuulda: Kui toredaste elab kaupmees Melkior! Tema majas ei puudunud midagi, rikkad ja kuulsad oliwad kõik tema sõbrad.

Et aga mehekene niisama surelik oli kui kõik teised, suri tema omas parajas wanaduses ära ja jättis kõik oma wara oma ainukese pojale Frantsule (Prantsule). See rõõmustas ennast wäga, et tema korra selle suure wara ainukene pärija oli ja hakas selle pärast veel suuremal wiisil elama, kui tema isa Melkior enne. Iga pääw oliwad suured pidud ja pärast ega enne ei mäletanud keegi niisugust maja Bremeni linnas, kus nii pallju söödud ja joodud sai, ehk kus nii pallju wõõraid koos istusiwad, kui Melkiori ja tema poja juures. Iga pääw oli aknast kuulda: „Elagu isa poeg Prants“!

Niisuguse priisklemise järele ei wõinud head tulla. Isa warandus oli warsti otsas, sest poeg omas noores tujus ei mõtlenud iial selle pääle, et warandusel kord

lõpetus saab olema. Et niisuguses majas pallju kaduma läks, kus peremees ühestki ei hoolinud ega kellegi järele ei küsinud, tuli warsti peenikene pihusse ja palli pidud kahanesiwad.

Kui ta ühel pääwal ühe suure summa oma kassa hoidjad kästis wälja maksta, ütles see haleda häälega, et kassas midagi enam ei ole! Brants kästis ruttu raha muretseda, sest raha mehi on ka tõisi siin linnas.

See kord sai küll muretsitud, sest niisuguse kuulsa mehele ei keelanud keegi, kellel hõbe thalerist pörandad onwad.

Nõnda sai mitu kord häda kustutuseks kergesti laenatud, sest igauks teas, et sealt majast puudust karta ei ole.

Alga aega mööda lagunes niisugune sala jutt laiali, kui oleks Brants oma hõbe pörandad juba üles wõtnud ja selle asemelle walgest kiwist uut teinud. Ruttu ei tahtnud seda keegi uskuda, sest endine suur rikkus oli igal pool tuttaw. Näägitud lugu sai ikka pääw pääwalt suuremaks ja wõlaandjad nõudasiwad kohtuliku järele waatamist, kas lugu nõnda on: kohus leidis asja tõe olema, sest hõbe pörand oli kadunud.

Nüüd tuliwad wõla andjad kõik kokku, aga et midagi enam wõtta ei olnud, pandi maja ja kõik tema omandused, põllud ja ajad kõik auksioni pääle ja suure wõla summade eesti saiwad nemad mõned rublad.

Prants oli nüüd waene kui firiku rott ja oleks pidanud häbenema waesust tundes; aga omas suures priskelemises ei tulnud see temale meelde, ta elas oma wana wiisi; kui wiimaks enam midagi wõtta ei olnud, müüs tema oma wanemate ilu asjadest weel midagi ära ja jopastas ika edasi.

Üks mõistlik inimene oleks suurt häbi tunnud ja oleks wõõrale maale ehk kõrwale läinud elama; seda ei teinud aga Prants mitte. Ta üüris omale ühes kõrwalises uulitsas weikese korteli, kuhu terwe aasta ümber päikene puude warju ei wõinud paista; siin nellja pallja seinade wahel tahtis tema elada, kus ta küll suurt igawust tundis, endiste suurte sõbrade ja wõõraste järele nüüd üksi munga elu pidades. Kellelgi, tema sõbradel ei tulnud meele tema järele küsida, weel wähem waatama tulla. Prants ei oskand ka mingifugust ammetid, tema igapäawane töö oli nüüd aknast wälja wahtida ja ilma järele mõtleda, kas hea ehk paha ilm tuleb.

Prantsu maja wastas elas üks leff oma ainukese ilusa tütreaga. Need mõlemad toitwad endid ketramisest ja näpu tööst, ehk nad küll selle tööle passilikud ei uaitanud olema, aga siiski tegi see neile kasu ja hommikust õhtuni istuswad nemad selle kallal.

Sepe juttu järele oliwad nemad enne rikkad ja rahwas teas ka wäga hästi, et lese mehel enne laewad mere pääl kaupa wedasiwad, kus puudust ei olnud.

Viimasel otsal olivad mere röövlid ühe laewa ära riisunud ja mees tõise laewaga tormi läbi meresse kadunud.

Nüüd ei jäänud lefel muud nõu üle, kui oma näpu tööd käsile wõtta ja ausal wiisil oma pead toita. Eñalgus näitas see küll raske olema, aga kui juba rohkem oli harjunud, läks juba ruttu ja kasulikult edasi.

Snnets oli lefel weel seltsiliseks ilus tüttar Meetha, kes isast weel pisukene oli järele jäänud, nüüd aga kena ja wirt neiukene oma ema kõrwal tööd tegi. Kedramise kõrwal kanplestiwad nemad ka linadega, mis neile pisut kasu saatis. Rõnda elasiwad mõlemad ilma tõiste abita, sest ema arwas seda suureks häbits, terwel inimesel tõise abi tarwitawad, kui ise weel midagi teha wõib.

Ema kaswatas oma tütre suure hoolega, ei laskenud teda oma silmist, waid oli igal pool kaafas. Tööd oli majas küllalt ja selle pärast oli wälljas käimist arwasti näha. Ainukene kord nädalas, kus neid korralikult nähti majast wälljas käima, oli püha pääwane kirikus käik. Sellepärast olivad nemad noore inimestele tundmata. Kui nad ühel pühal kirikust koju tuliwad, istus Prants omas kambriis ja waatas aknast wällja. Millalgi ei olnud tema filmad nii teraselt senna poole waatanud, kui see kord, kus tema korraga ema

ja tüttart näeb koju tulema. Brants oli oma eluiga poolest saadik priistlemisega raiskanud, kus juures tõisi inimest meelegi ei tulnud, weel vähem igawust tunnud. Nüüd korraga sai tema kui tule sädemest põletatud, ta kahetses oma ülekohtut, soowis oma isa warandust omale tagasi koguda, et jee läbi ka niisugust roosikest omale wõiks kosida, kui naabru Meetha. Tema ei tulnud selle pärast kõigel pääwal oma akna pealt ära, waid waatas alati fenna p ole, kuidas aga seda ütle mata ilusat ja usinat Meethat näha saaks, kes tema südamest rahu olla riisunud ja mõtted hoopis enese poole tõmmanud. Kui leff aga seda märkas, et üle kohtune naaber tema aknast sisse piilub, pani tema kardinat nõnda osawasti, et keegi midagi ei wõinud näha ja keelas ka Meethale ära, et ta akna pääle ei pidanud menema.

Kui ema ja tüttar mõlemad kiriku läksiwad, mässis ema oma tütrele paksu silmade warju ümber et naaber ka siis tüttart näha ei saanud.

Brantsule ei olnud jee koguni meele järele, tema sai kohe aru, et aknast wälja wahtimine temale nii fuurt kahju oli toonud, et Meethat enam nii hõltsalt näha ei saanud. Ta hoidis ennast ka nüüd aknast eemale, ei läinud ka fenna poole käima, aga mõtles ühe kawaluse wälja et ommetegi seda kena neinkest näha saaks.

Et naabride aknad ligistiku oliwad, wöttis Prants nõuks oma tuppä üht suurt peegli nii suguse koha pääle üles panna, kust kõik wõis ära näha, mis naabru tuas tehti.

Kui naabri rahwas juba nägi et mittu pääwa akna pääl keegi ei wahtinud, lasiwad nad ka aega mööda kardinad aknade eest ära ja Prantsul oli õnn iga pääw ja ühte puhku kena Meethat kui roosi lille peeglist waadata, ega olnud ennast tarwis akna lähemallegi menna ega näidata. Nüüd oli Prantsul Meetha majas, ilma et keegi oleks teadnud kuidä wiisi. See kawalus tegi temale suurt rõõmu ja saatis teda järele mõtlemisele, kuidä wiisi ta Meethat loomulikult oma abikaasaks wõiks saada, et ta nõnda minu juures loomulikult oleks, kui tema wari peeglis nüüd minu feltsiliseks on!

Sest tunnist saadik kui peegel sai ülesse säätud ja Meetha selgeste iga pääw näha oli, läks Prantsukese süda weel rahutumaks. Ta pidas nüüd uut nõu, kuidä Meethale wõiks awaldada oma armastust, igawust ja kurbtust tema järele. Esee majas ei olnud teeniad ja Prantsul ka niisamati, kelle läbi oleks mingisugust täädust saanud. Noored rahwas saawad kokku ükstõisega pulmade ja pidude pääl, aga Prantsu ei kutsutud kusagi ja lest Brigitta oma tütreaga ei läinud kusagi. Prants ohkas selle pärast kodu ja mõtles: Kes kutsub

fanti saaja ehk puujalga pulma!—nõnda ka mind—
ma pean oma waewa tõist wiisi katsuma awaldada
selle armsa ja kena roosikesele; tema saab sellest küll aru.

Prantsul ei olnud enam muud nõu ette wõtta,
ta mõtles tük aega järele, mill kombel oma sala armas-
tust naabri neiu südames wõiks süttitada.

Kõik abi nõud oliwad peetud, aga mingisugune
ei näitanud korda menema. Prants wõttis oma mängu
riista ja mängis selle pääl kõik sugu muusika tükk:
leinamise, kurbtuse ja rõõmulikuid tükk. Tema män-
gimine mõjus terwes uulitsas; lapsed jätsiwad oma
kisa maha, naised oma juttu plara ja naabru maja-
aken läks aeg ajalt selgemaks, kust kõik katked eest ka-
dusiwad ja armas Meetha oma lubja walge kääga
nähti akna pääl rooside kallal töös olema, keda Prants
selgesti omas peeglis ära nägi, ilma et ta oleks ennast
akna poole liigutanud.

Meetha wiibimine akna pääl kihutas Prantsu
weel rohkem, et ta mitmesugused tuumakad laulud ja
tükkid mängis, kelle juure tema weel südant lõhesta-
wad salmitud oma häälega kaasa laulis mis otsekoh-
naabru aknast sisse ja Meetha südamesse tungisiwad. Nüüd
hakas kahes majas ja kahes südames sala igatsus pääle.

Meetha tundis niisuguse mängimise ja muusiku-
läbi kõik oma naabru mõtted ja andis ka sellest märku
oma naabrule.

Meetha ema ei pannud aga seda tähele, temal oli mure igapääwase töö ja kaupluse eest.

Sellepärast oli Meethal paras aeg waadata ja kuulata; ta kurtas emale, et lilled äranärtsiwad ja neid tarwis on jälle aknade pääle tagasi panna ja nende eest muret kanda, et paremast kosuwad. Ema ei pannud sest midagi tähele, lasi ka tütre tahtmist korda menna. Nüüd käis iga filmapiik Meetha aknade juures ja naabru peegel näitas täieste wälja kui oleks Meetha Prantsu juures tuas.

Päält näha on neiukene tasane, mõtles Prants, aga tasasemad on ju tuplimad armastajad, kui need kes ägedad ja elawad on, sest wiimased on petjad aga mitte lähendajad.

Nõnda oli nüüd Meethal wõimalik lilledel kallak käija ja mahi aknast wälja waadata.

Mega mööda jäi aga Meetha tasasemaks, näust walgemaks ja wiimaks haigeks. Kui nad mõni kord mõlemad naabru muusika mängu kuulasiwad, laitis ema oma tütre wastu seda naabrut ja ütles teda ära kadunud poja olema.

Et küll Birgitta oma tütre wastu naabru meest nõnda laitis, ei teadnud naaber sellest midagi, waid mõtles päälegi nii pallju head teha, kui tema poolt wõimalik oleks. Ta oleks hea meelega weel kõik oma wiimist warandust naabru emandale jaganud, et see läbi tema tüttar oleks aidatud saanud.

Et küll naaber Prants üfsipäine omas weikeses
üüri majas elas, siis sai tema mõnda asja lähemate
inimeste läbi kuulda, kuidas keegi elab, mis juures
tema ka ära ei unustanud küsimast, kuidas lugu kõige
lähemas naabru majas on, kus kena neiukene Meetha
elab. Niisuguse juttude läbi sai tema kõik teada, sest
teadustaja oli üks naisterahwas, kes mõlemis majas
tuttaw oli ja wahesi seda ehk tõisi asja toimetas,
mis naabrudel tarwis oli.

Selle läbi sai ka Prants teada, et Meetha soo-
wis omale rut linast ülikonda, mis aga ema ei last-
nud mitte muretseda, sest kallid ajad olla kääs ja lina kaup
nii paha, et säält juurest peaaegu midagi ei wõi teenida.

Seda kuuldes põles Prantsu süda, ta müüs
salaja oma surnud ema kõrwa ehted ära, siis ostis
linad ja lasi neid selle naisterahwa toimetaja läbi oma
naabri emandale nii odawalt müüja, et see silmad
laiali wahtima jäi, kuidas naisterahwas nii odawa
hinnaga oli wõinud osta ja nüüd müia.

Linad oliwad ostetud, warsti jälle müündud ja
nüüd wõis Birgitta oma tütre soowimist täita ja kellegi
hing ei teadnud kelle kääst see nii hõlpsaste oli tulnud,
sest Prants keelas kõwaste, et naisterahwas kellelegi
ei pidanud rääkima. Mõnda oli Meetha nüüd õnnelik
ja Prantsu süda rõõmus, kui ta Meethat peegli sees
uues mundris nägi.

Uga ära usu naist—tahad sa, et keegi ei peaks sinu saladust teadma, siis räägi seda naisele ja keelateda rääkimast, siis teavad warsti kõik. Nõnda oli ka lugu Brantsu lina kauplejaga, Brants keelas teda rääkimast, aga naisterahwas ei jõudnud seda saladuseks pidada, waid rääkis kõik ülesse, kelle kääst tema linad olla saanud ja mikspärast nii odawalt müünud. See sündis nõnda:

Kui Meetha soowitud ülikond walmis oli, kutsus Wirgitta oma shaherdajat enese juure, näitas temale seda uudist ja andis peale seda shaherdaja naisterahwale magusat wiina. Kõikide meeled oliwad rõõmsad ja magusa wiina järele tuli weel magusam jutt. Et joobnud inimesel juttu pallju on, siis oli sell jopastanud naisterahwal weel rohkem. Ta rääkis kõik, mis temal aga südame pääl oli: „Kas teate ka, ütles tema, kelle need linad ja kelle see kaup oli, mis läbi teie nüüd raha saite; see oli teie naabri, kelle Melkiori poja, Brantsu, keda teie kõhwatumaks ära kadunud pojaks nimetate, see soowis, et Meetha soowimine saaks täidetud, kui mina seda temale rääkisin“.

Seda ja tõist, kirus nüüd Wirgitta—ja Meetha jäi walgeks kui lumi, et waine seda ema ja tütre kuuldes rääkis, ta oleks kes teab mis teinud, kui keegi sellest midagi ei oleks enam rääkinud. Wihane ema, Wirgitta, ei jätanud enne järele oma wiha jõnni aja=

mist, kunni Meetha pidi riided selljast ära aotma; ema saatis riided turule, lasi seal ära müia ja saatis saadud raha ühe pakkise sees Brantsu kätte, selle nime all, et endine isa wõlgaine oma wana wõlga wähemast saadab lähemast linnast, kes teile tundmata on.

Brants ei teadnud sellest midagi, ta wõttis raha wastu, pani seda sala kohta ja ootas parajat aega, kus ta juure wõib korjata ja oma kallisele weel meele head ilma teadmata teha.

Enne aga kui asi nii pitkale sai, juttustas shaherdaja ka Brantsule seda lugu, kuidas naabru Wirgitta tema saadusega teinud. Brants ei wõinud see kord midagi parata, sest ta teas, kes selle asja juures süüdlaine oli—mitte Wirgitta, weel wähem Meetha.

Kui Brants järgmisel hommikul üles tõusis, nägi tema kohe, et naabru akna pääl enam lillesi ega Meethat näha ei olnud, waid kõik oli jälle wana wiisi kardinaga kaetud ja kui Meetha wahesi akna alla tuli, nägi ta kahwatanud ja walge näusi wällja, kus juures ta mõni kord filmist pisaraid pühkis. See käis Brantsule läbi südame ja tegi tema meele oopis tuskafeks. Aga ommetegi ei wõinud ta midagi parata.

Brants laulis ja mängis ifa edasi, aga mitte rõõmu, waid siis kurbi lugusi, kellest Meetha wäga heasti aru sai, aga ei wõinud ka midagi parata, waidpidi kõik salaja kannatama, muidu oleks ema temale kes teab mis teinud.

Kui Brants järgmisel hommikul jälle üles tõusis ja oma loomuliku aseme peale läks oma armukest waa-
tama, seisis peegel just ilma asjata oma keha peal ja ei näitanud mund kui naabru tühja tuba ja palljad seinad, sest naaber oli oma tütreaga õhtu hillja sealt ära kolinud ja linnas omale tõise korteli otsinud. Nüüd oli Brantsul jälle wallaline wällja wahtimine, aga ilma põhjuseta, sest uulits oli tühi. Brantsule ei jää-
nud nüüd muud üle, kui tasakene järele kuulata kuhu poole naaber on läinud, sest tema teas väga hästi, et tema ise süüdlane oli oma lina kauba ja shaher-
dajaga. Ta oli nüüd päiwis, kuidas teada saaks.

Seda aga ta teas, et Meetha tihti kirikus käis ja sellepärast hakas Brants ka seal käima, kus teda enne ilmaski ei nähtud. Peale kirikut tegi Brants oma tutwust ühe ja tõisega, mis läbi temal wõimalik oli silmitseda, kus Meetha oli. See läks korda!

Nüüd oli mõlemil teada, kust poolt keegi tuleb ja iga kord kui tee peal wastastiku juhtusiwad, teretas Brants niisama sõbralikult kui ennegi, mis Meetha niisamati wastas—ja sellest oli mõlemille küll, sest silmad räägiwad ilma hääleta ja lahkus tunnistab olekut ja tundmist.

Sell asjal ei saa otsa ega äärt olema, mõles Brants, roosikene õitseb küll minuile, aga—teda ära nopida on

raske, sest ema Wirgitta on kui tige wahimees ja selle meelest ma olen. —

Minu olen Meethale siiski esimene, kes armastuse sädemed on lõkkendama jüttitanud ja minu poolt ei ole weel midagi wastu tahtmist tehtud, et maa noort hinge oleksin ehk kurwastanud, seda ütlewad mulle tema silmad.

Minul ei ole muud tarwis püüda, kui aga seda wara, mis kaduma on läinud, olen seda kätte saanud, siis Meetha on kodu.

Niisuguse arwaste kokku juhtumise läbi mõistsiwad mõlemad üks teist, ehk küll sõna rääkimist võimalik ei olnud.

Iga kordue kirikus käimine ja kokku trehwamine, üks teist teretamine ja waatamine oli neile see kordküllalt ja kindlam weel kui mõni kondrahi tegemine.

Seal jamaš linna jaus kus Wirgitta oli oma tütreaga aset wõtnud, elasiwad ka pallju teisi naabru rahwast, kelledel niisama tütreid oli, kelle seast aga Meetha kui lillekene aja puude seast wälja paistis.

Nende ligidal elas üks lest õlle pruual, kelle abikaasa paari kuu eest oli ära surnud ja pruual nüüd suure mures oma abikaasat leinas, sest suur pere oli rawitseda ja pallju toimetusi majas. Mees oli rikkas ja sellepärast nimetasiwad kelmid naabrud teda humala kuningaks, kellel kõiki küllalt.

Ka temale ei jäänud Meetha kuu aega tundmataks, ta lõpetas oma leina aega hädast ära ja mõtles omale ja oma majale walisfejat ümber wadata. Hariduse poolest oli tema toores mees, aga wara poolest kuulus, kellel kapitali ja muud wara ei puudunud. Sellepärast ei otsinud tema kedagi tõist enese eest rääkima, waid läks otsekohe lese Brigitta juure, rääkis temaga Meetha pärast ja lubas kõik tülid ära tasuda, mis peakswad ette ehk tulema. Brigittal oli niisugune sõnum kui inglisi kuulutatud. Ta tänas ja oli rõõmus selle ette wõtmise üle, et ta oma tütrega tõise korteli oli tulnud, ei pahandanud aga Brantsu mitte waid kiitis teda pealegi oma tütre wastu, sest Brantsu läbi on niisugune õnn temale tulnud, et ta rue korteri pidi menema ja siit õnne leidma. Meetha ei olnud see kord mitte kodu, waid kirikus. Oma rõõmustas wäga, ega teadnud mis nüüd rõõmu pärast pidi tegema. Ta oli kõik omad asjad kõrwale pannud ja maja puhtaks teinud just kui kõige suuremal pühade ajal. Brunallile ei wõinud tema nii ruttu wastust anda, waid lubas seda nädala ehk kahe pärast teha, sest sell kallil ajal ei wõinud suure pidu pidamise peale loota, milleks pallju raha kulub, keda aga weel sugugi ei ole.

Kui nüüd Meetha koju tuli, pani ta imeks, et ema nii rõõmus ja maja kõik tõises korras, mis muidu arwaste ette tuleb.

Hädast oii Meetha tupa astunud kui ema tema suure rõõmuga vastu tõttas, kõik seda liigu laialt ja pitkalt sell kombel seletas et Meetha ennast see üle piaks rõõmustama, kui aga Meetha kõik oli kuulnud ja ema pealegi mõjuvalt juttustas, et tema sellega peab leppima: langes Meetha minestusesse ja oli kahwatanud kui furnu.

Külma wee abil sai wiimaks Meetha jälle toibuma ja peale seda pühkis tema pisarad pale pealt ära, kellest ema märkas, et abielu fundmus inimesele head ei tee. Subatud aeg hakas ligi jõudma, ema rääkis ja kiitis kõiki pidi, aga Meetha süda jäi külmaks ja ema soowimisele oopis kinni. Oma rääkimine ja fundimine oli nõnda mõjunud, et Meetha kui lillekene ägeda päikese kääs ära närtsis. Tema ei söönud ega joonud midagi ja ei wõinud ka sellepärast öösse magada. Et tüttar sell kombel haigeks jäi ja ema kartis et tema ainukene toitja sureb, jättis ta oma nurisemise maha, ehk see küll temale vastu tahtmisi oli. Peale selle tuli ka wäimes tõutatud aja järele head sõnumid kuulama, aga temale anti wastuseks, et see kord weel mitte wõimalik ei ole.

Mees, kellel humalaid ja wara küll oli, nii kui iga mees teab, ei lastnud enam oodata, sest linnas oli tõisi neiukesi küllalt ja temale oli üht onnetegi waja. Ta läks linna ja kuu aja pärast oliwad juba ühe tõisega altari ees.

Brigitta oli nüüd oma tütrega kodu töö kallal kui ennegi. Pahad mõtted waewasivad teda rikka wäimehe pärast; iseäranis oli tema sell pääwal pahastujus, kui humala kuningas oma prundiga laulatusele sõitis, ta ütles: Waata niisugune õnn läheb sinust mööda! Meetha waatas külma werega nende kalli ehtede ja kalli kiwide peale, mis pruudi ümber särasivad, kui sae mööda läks, tema ei teinud sellest midagi wälja waid ütles: ega rikkus inimest õnnelikuks ei tee, wähe on neid rikkaid, kes õnnelikud onwad.

Kui pulma sae laulatusest tagasi tuli, ütles ema: Ah laps! Selles rõõmsas rias oleksid wõinud sina nüüd esimene olla. Misugune õnn oleks olnud kui sa oma ema muret ja waewa niisuguse lõbuga oleksid fergitanud.

Mina ei saa sind wist ilmas altari ette selle wiisiga saatma! Armas ema! ütles Meetha, kui see Eooja poolt loodud on, siis wõid küll seda üks kord näha saada; sest kui õige kosilane saab tulema, siis wõib see kohe sündida. Oh laps! ütles ema, üks neiukene ilma waranduseeta ei wõi mitte omale peigmeest walitseda, waid peaks wastu wõtma, kui niisugune õnn juhtub.

Noored mehed on ikka selle peale usinad waatama, et nemad naisewõtmisega õnnelikuks ja rikaks saawad, aga ei mõtle selle peale, et oma naist õnnelikuks tee-

wad. Peale selle ei ütle sinu õnne planeet mitte head, waata järel, kuidas kalenderis seisab: Üks tütar laps Aprilli kuus sündinud, on kena ja wiisakas—aga muidu muutliku meelega; katshugu ta see peale waata, kui üks lõbus ja lustiline kosilaine tuleb, et ta seda mööda ei lasse, muidu jääb omast õnnest ja auust ilma. Koh waata—? see trehwab sind karwa pealt, sinu kosilaine on tulnud, sa oled teda põlganud ja nüüd—! oled ilma! Ah ema! ütles Meetha, ärge uskuge ega hoolige sellest mis see planeet räägib, see kõik on tühine, üks tõsine mees armastab oma naist ilma kõigita, oleks tema waene või rikkas—ja mõne waese mehega on pallju parem elada, kui rikka mehega.

Kes mulle loodud on, sellel ei ole minu rikkust waja—ja kui ka keegi ei tule, siis toidan ma auusal wiisil oma näpu tööga ennast ja aitan sind sinu wanaduses, nõnda kui ühel õigel tütreil see kohus on!

Sell ajal oli jutt igal pool laiasti lagunud, kui rikkas mees pulmi pidas, et Meetha humala kuningale oli pitka nina teinud ja temale korwi annud.

See jutt ulatas ka weel nii kaugele, et kitsas uulitsas endine naaber Brants seda kuulda sai ja ennast üli wäga rõõmustas, sest nüüd teas tema tõeste, et kõik juttud tühjad oliwad, mis mõned kelmid temale rääkiswad.

Armastus teeb wahwaks ja usinaks.

Peale selle oli Brantsul nüüd suur mure, kuidas omast pisukesest järele jäänud warast suurt warandust wõiks saada, et seega siis Meethat wõiks õnnelikuks teha ja koju tuua. Ta wahetas need wanematest päritud kuld asjad ära, ostis omale ratsa hobuse ja läks kui muistegi kaupmees kaugele maale willja ostma.

Üksnes lahkumine kauaks ajaks, oma ilusast Meethast, tegi teda kurwaks, sest ta mõtles iseeneses: Mis saab Meetha minu kadumisest mõtlema, kui ta mind enam ei nää, ja mina temale midagi ei ole sellest ütlenud; ta saab ehk arwama, et mina temast enam ei hooli.

Nõnda mõtles kaua aega Brants järele ja tuli wiimaks hea mõtte peale, kuidas Meetha sellest teadust saab, et tema suure kaupluste ja toimenduste pärast reisima on läinud. Ta läks ja maksis papile nii pallju raha, et see igapäha tema eest kirikus palwet teeb, kuni ta tagasi tuleb. Palwe sai peetud iga kord ühe noore kaupmehe eest, kes kangel reisi peal oma asju on ajamas, ja sellest märkas ta Meetha, et see küll mund ei olnud kui—Brants.

Kui tema nõnda oli teinud kui ta mõtles, pani

ta ennast reisimehe ridesse, istus ratsa hobuse selga ja sõitis nõnda kui Breemeni linna kaupmeestel wanast see pruuk oli. Kodunt ära menness sõitis tema Meetha majast mööda, teretas teda nii loomulikult kui iial enne, kellest Meetha tundis, et Brantsul midagi ruttulist asja ees on, kuhu tema rattas.

Meetha jume läts korraga punaseks, mis üle ema imeks pani, aga Meetha ei wastanud ei musta ega walget.

Sellest pääwast saadit ei nähtud Brantsu enam Breemeni linnas ja ilusad filmad otsiswad teda ilmaaegu tõiste seast. Kirikus tehti küll palwet ühe noomehe eest, kes kaugele reisile on läinud, aga Meetha ei mõistnud sellest midagi, waid pani aga imeks, kuhu Brants, tema—oli saanud. Siiski kui ta wiimaks Brantsu wiimist nägemist ja sõitmist meeletuletas, sai tema kiriku palwest kohe aru, et see reisimees muud ei wõinud olla, kui Brants, sest sellest ma kuulsin enne midagi. Nõnda jäi nüüd Meetha rahulisemaks ja mõttes: Mis inimesele ju üks kord loojast loodud on, ega see ei wõi tõiseks saada. Brants aga sõitis Antwerpeni linna poole, kust ta oma suurt wara lootis kaasa wõtta. Ta sõitis ühel pääwal hommikust õhtuni, aga ei leidnud öömaja paika. Öhtu hillja tuliwad paksud wihma pilwed kange tuulega ja Brants sai läbi ja läbi märjaks.

Niisuguse märjaks saamisega ei olnud õrnas Prants veel mitte harjunud, ta mõtles: Mis nüüd minust saab?!

Uga tee peale ei võinud tema mitte jääda; ta ruttas edasi, kurni ta kaugelt pisukest tuld nägi. Eegimennes nägi tema, et see üks talu hüttikene oli, mis looma lauda sarnane oli. Prants koputas ukse külge ja warsti küsis talu mees: Kes seal on?

Prants juttustas oma lugu üles, aga talu poeg ei teinud sellest midagi wällja, kustutas tuld ära ja kaskis teda edasi menna, kurni metsast läbi pahemat kät, seal leida tema meest, kes reisirjaid kui isa wastu wõttab.

Prants ei olnud sellest paigast mitte head kuulnud, kuhu ta nüüd pidi menema, et aga tema kontidest saadik märg oli, ei võinud ta enam kaugemale sõita, sest öö oli pime. Ta andis oma ruunale paar plaksu, et see jalgu ruttumini sirutas ja nõnda oligi Prants natukese aja pärast wana lossi müüride taga, kelle wallid raud ukshedega kinni olivad.

Prantsu süda wabises hirmu pärast, sest tema oli mõnda kurba lugu siit enne kuulnud, kus tee käijad rõõmuga õhtule jääwad, aga hommiku peksuga menema kihutakse.

Kas see tõik nõnda on, kuidas iga lord räägitakse, mõtles Prants, ma katsun ise järele, kes see suur

mees on, kellest niisugusi karutüka räägitakse, olgu mis on, mõlemid ta ommeti ei söö: mind ja minu hobust!

Selle wanaegse sõjast pärale jäänud lossi sees elas üks ära teeninud soldat. Lossil oliwad kindlad müürid ümber ja raud ukshed ees. Lossi peremees oli küll jõukas, aga üks liig toores mees, kes midagi omas elus ei olnud näinud, kui üksi kroonu piitsa, mis temal ka nüüd kää pärast oli tõistele anda, kui keegi ühe sõna tema vastu juhtus eksima. Tema elas omast korjatud kopikatest, teenis reisijate wastuwõtmise ja mõne muu kaubaga oma üles pidamist.

Prantsul oli nüüd wärawa taga kitsas kääs, ta mõtles iseeneses: pean ma julgema, ehk tagasi keerama?!

Kana aegase järele mõtlemise peale, koputas ta walljusti raud wärawa pihta, et seeft poolne lossi ruum kumas, mis peale Prantsu süda kui puuleht wabises ja ise mõtles: Kui ma siin ehk otja saan, kuhu jääb siis minu ilus Meetha?!

Esimese koputamise peale ei olnud lahti tegemist kuulda, aga et kord juba koputatud oli, ei wõinud Prants ümber keerata waid wõttis rohkem julgust weel tõist korda koputada.

Warsti selle järele oli inimeste häält kuulda, wärawad lehti luffust lahti ja mittu teenijad seisiwad wastas. Wärawa lahti tegemise ajal kriunus ja krääksus raud wärew koledaste, mis Prantsu hingest läbi käis

ja ta arwas seda ohkamist tema hukatuse pärast waewa kirjaks olema. Teendrid wõtsiwad hobuse Brantsu kääst wastu, peasisiwad loomakese koorma ja sadula alt ja wiisiwad teda talli. Üks neist teenritest wiis Brantsu treppist üles ühte wõõraste kambriisse, kust tule walguis wastu paistis. Kambriisse astudes tuli neile maja peremees wastu, kes suure sõbrusega ta kääst kinni wõttis, seal juures aga nii walljuste rääkis kui oleks tema arwates Brants kurt olnud. Brantsu süda kohkus weel rohkem ja kõik tema liigutamine oli kui surija liigutamine kange liikmetega. „Mis teil on noormees?“ küsis peremees Brantsu kääst— „et teie nii wärisete, siin ei ole teil enam midagi karta.“ Teie näate, ütles Brants, et ma läbi märg olen ja külmetan, miks ma ei pea siis wabiseema. Kui teil kuiwi riidi on, ütles Brants, siis tooge, et ma elusse jään. Kõik sai korraga tehtud, land kaetud ja kesk öö ajal wõtsiwad, maja peremees ja wõõras, õhtulist. „Köögis näikse teil küll head asjad olema, ütles Brants, mis moka pärast on;—kas aga teil keldris ka midagi on, laske katsuda. Warsti jooksis teener keldri ja tõi wälja mitmesugust wiina: kui ju mõlemad mefinud oliwad, küsis peremees wõõra kääst: Kuida mekib see teile? Ei mitte hea, wastas Brants.

Barsti jooksis teener pere mehe käsu peale keldri, lasi antru seest wärsket wiina ja tõi lauale.

Kuida see mekkib? küsis peremees Brantsult. See mekib hea! ütles Brants.

Noh siis olete teie üks suur wiina tundja ja teie majas wist mõnda sugust on? küsis peremees.

On küll olund, ütles Brants, aga paergu ei ole enam midagi.

Kuida nii? küsis peremees.

Mina käin nüüd reiside peal ja kodune elu seisab, ütles Brants. Nemad rääkiswad kõiksuguseid juttusi, aga oma wara pillamisest ei rääkinud tema midagi, waid näitas ennast ikka oma isa kuulu järele rikkaks meheks.

Kui nad tüf aega oliwad juttu westanud, küsis Brants kohe oma maksmise järele, kui palju temal wõmaja eest maksta tuleb, sest temal oli suur hirm, kuidas tase saab, et jälle edasi wõiks jõuda, muidu lõpewad kuulsa mehe kopikad enne weel otša, enne kui paar päewa teed on käidud.

„Mis teie sellest küsite, ütles peremees.

Minut tarwis hommiku wara teele menna ja siis ei taha ma teid üles äratada, ütles Brants.

Ei, ütles peremees, enne minu ülestõusmist teie küll sit wõi wälja menna, enne wõite weel pruukosti wõtta ja siis edasi sõita.

Nende sõnade järel soowis üks tõisele head ööd ja warsti oli Prants uhkes woodis sooja tekki all. Kui ta magama uinus, seisis une sees Meetha ika afna juures rooside kallal ja Prants omas üksikus majas. Üles ärkades mõtles ta: need on weel endised näitused, sell unel ei ole muud põhjust. Hommiku ei tahtanudki woodist wälja tulla, sest pehmes woodis oli soe puhkada.

Maja peremees oli üks uhke ritter ja mitte niisugune halb mees, kui rahwas enne oli rääkinud. Peremees oli ju wara üles tõusnud, toimetas wõõrale pruukosti ja käis nii ruttu, et kannuksed kirjatiwad mööda pörandad, mis läbi ta Prantsu nni oli läinud.

Warsti paniwad pool tosinaid käsi teda riide ja peremees kutsus ise teda pruukostile. Prantsule ei meeldinud aga midagi.

Sööge rohkem, ütles peremees, teil on kange tee läbi udu sõita, enne kui jälle saate. „Olge teie tühjaks terwe, ütles Prants, kõht on weel õhtulifest täis, aga taskud on tühjad.

Selle peale wõttis peremees mõnda head asja, pakkis seda paberi sisse ja andis Prantsule tee roaks kaasa.

Prants jõi weel peremehe terwise peale ja siis pani ennast walmis. Peale selle oli ta hobune walmis toodud, Prants tänas ja sõitis menema.

Kui ta wärawast wällja oli jõudnud, mõtles tema iseenehes: Nüüd olen õnnega pääsenud, just kui koorm on mu südame pealt kadunud, õnnetust ei olnud mull siin midagi, prii pärast sõin ja jõin ja kästi weel tõine kord tagasi tulla, kui siit poolt käima tulen. Siin oleksin wõinud kauemine head elu pidada, aga kaua wiibimiseega ei wõdi ma midagi kaubelda ja wiimaks olen kenasti Meethasti ilma. Edasi ja ita edasi, et aga kätte saan, mis mull waja on.

Oli ta hädast paar kümmend samu edasi jõudnud, keeras tema ruttu hobuse ümber ja ruttas tagasi, kus peremees alles weel wärawa juures seisis. „Noor isand! ütles peremees, kui ju Brants ligi jõudis, mis asi teid tagasi sunnib, kas olete kedagi unustanud? Ei mitte auus herra, ütles Brants, mind waewas ita üks mõtte ja rahwa jutt ja nüüd teie lõbus wõõrus pidu, mis ma teile tasumata olen“.

„Mis jutt see peaks olema“? küsis peremees.

See on see jutt, ütles Brants, et siit keegi heaga ei pea pääsema, waid peale kauba weel pletti saama!

See on tõsi, ütles peremees, siin saawad ka plettiga, aga mitte kõik. Seie tulewad mitmesugused reisijad, kõigilt poolelt. Mina wõttan kõiki vastu: Üks ei söö seda, tõine ei joo tõist ja kolmandemale ei ole miski meele järele, aga ära ei taha ka menna ja peale selle ei räägi täieste wällja, mis tema tahab,

ehk kes tema diete on—ja sellepärast kihutan ma niifugused menema ja annan plettiga taga peale.

Uga niifugune mees, kui teie olete, on minu meele järele, teie räägite otse kohe mis waja, pruugite seda mis tarwis, ja lähete teele, kui aeg on käes—see on kaupmehe wiis. Teil ei ole selle eest midagi maksta, sest ka tõised teie sugused ei maksa midagi; menge nüüd oma teed—ja kui seie poole tulete, keerage jälle sisse ja siin peab teil ikka wõõrus pidu hää olema". Brants oli kui kõrwiist tõstetud, keeras hobuse ümber, jättis südamest jumalaga ja läks.

Brants sõitis nüüd häämeelega Antwerbeni linna poole ja soovis et igal pool peaks nii heasti ilma hinnata wõmajale wastu wõetama.

Kui tühjad on inimeste mõted ja juttud!—seda suurt ja kallist ritterit tegiwad nemad tigidaks soldadiks, kelle pärast ma nii suures kartuses pidin olema—ja ommetegi on tema üks rikkas ja kallis ritter.

Nendes mõttetes jõudis tema ka warsti nimetud, linna, kus tema, aega mööda oma isa wõlgnikude järele kuulas. Iga ühe kohta sai tema hea wastuse, et sell ja tõisel ning ka kolmandemal käsi häästi käib ja warandust ja rikkust küllalt on.

Ta pani omad paberid kõik walmis, nõudis nende kääst oma isa wõlgu taga ja lubas neid kohtule anda, kui nemad muidu oma wõlgu ei maksa.

Ühed ütlesiwad et nemad ammugi juba maksnud on; teisjed jälle et nemad Melkiori nimegi ei ole kuulnud ja weel Breemeni linnast. Kolmande suust kuuldi weel seda, et wana Breemeni kaupmehel Melkioril temale olla suur summa maksta. Ei tuuritud ka kolme pääwagi, seal wöttis wiimne Prantsu kinni ja pani teda wangi, kust ta enne ei pidanud pääsema, kuni kõik maksetud on.

Nõnda istus nüüd waene Prants kinni ja oli oma lootuse kautanud kena Meetha pärast, sest siit ei ole nii ruttu lootust pääseda.

Et siit ilmast oopis ära saatsin häbi pärast, tahan ma ennast nälgitada ja siis suren, mõtles Prants. Aga wõtta näpust, terve inimene ei wõi nälga kannatada, kui leib ligi on. Prantsule toodi iga päew heast süia ja mees elas edasi, aga ifa wangis!

Rimetus linna kelmid mehed ei tahtnud tema kääst mitte kopikat, waid hirmutasiwad aga teda, et tema neid rahule jättaks ja nende kääst enam ei küfiks. Eigi kolm kuud oliwad juba mööda, Prants päästeti lahti selle tingimisega, et tema 24 tunni sees pidi siit raja pealtki ära jõudma. Selle aja sees oli Prantsu hobune ja kõik asjad ära müüdnud ja siis kohtu kulud maksetud. Sellest oli weel wiis rubla üle jäänud, mis nüüd temale tee rahaks anti ja siis palljalt linna wärawast wälja saadeti, mene kuhu ja tahad.

Mõnda pääsis Brants oma wangi põlwest ja tuli tep kääs raske südamega linnast wällja, kuhu ta esite ratsa sõitis ja lootis suurt warandust kaasa wõtta, nüüd aga õnnelik et lahti pääseb ja menema saab, üks kõit kuhu poole.

Kui ta linna wärawast wällja ruttas, läks ta otse köhe suurt teed mööda raske ja nukra meelega edasi; temal oli üks ta puhas, kas keegi wastu tuli ehk mööda läks, tema oma pead ülesse ei tõstnud, kunni juba nälg liiga tegi, siis alles wahtis ta natukene kõrwale, kas ehk küla, ehk mõnda talufest näha on, kust süia wõiks saada.

Suures mures läks tema edasi ja hakas wiimaks enesega nõu pidama, kuhu ta peab menema; häbi on isa ja endise tutwate linna menna sandi keppiga, kus ma enne rikkas mees olin ja kõit tuttawad waejed oliwad, kes minu läbi rikkaks saiwad, aga nüüd saawad mind wällja naerma!

Kuida ja mis moodi wõitsin ma ennast sell kombel oma kena Meethale näidata, mis saaks tema mõtlema!

Ta wõttis sellepärast nõuks mere ääre menna, seal ennast laewa peale matruseks kaubelda ja siis sell wiisil Hispania maale menna, kust aga ilma rahata tagasi ei tule. Niisuguse raske peatäie mõttetega läks tema edasi, kunni ta päikese looja meneku ajal pool

wäsinud ühe wõdraste maja ette jõudis, kus pallju woorimehi juba oliwad ööfeks jäänud. Maja peremees ei wõtnud teda enam wõmajale, waid ütles et ruumi ei ole.

Waene Prants pani jälle oma pauna selga ja wõdraste maja peremees juhataas teda lähemasse küllasse. Baha meelega astus tema edasi ja siunas peremeest mõne kurja sõnaga. Peremees kuulis selgeste, mõtles temale kawala tükki teha ja hüüdis: Kuulge noor herra, mis ma teile tahtsin ütleda;—kui teie tahate ennast wällja puhata, wõin ehk weel teile puhkamise paika anda. Siin ülewal lossis on kambreid küll tühjad, kui teil aga üks seal igaw ja jube ei saaks olema; seal ei ela keegi, aga minul on wõtmed.

Prants wõttis heameelega wastu ja rõõmustas, kui peawarju ja õhtulist süia saab, oleks loss ehk hüttikene, minule on see üks kõik, ütles tema.

Loss oli wõdraste maja wastas, üle tee, kust kõik wõis selgesti näha, mis uulitsa peal tehti. Lossi sees aga ei wõinud keegi öö ajal elada, sest kurjad kodukäijad wõi tondid ei annud kellegile seal rahu. Sellepärast seisis ta enamist tühi; tema peremees, üks rikkas grahw, pidas seda aga jahi tarbeks, kus ta oma jahi meestega pääwal aset oli ja sellepärast lossis ta kõik maja kraamid täiel mõõdul seiswad.

Ühelt poolt oli see maja küll tema somanikule

wastu meelt, et seal paha waimu kardeti ja kuuldi olema, aga tõise poolt oli siiski tema meele järele, sest tema wõis kõik omad asjad senna warjule panna, sest ükski tem ei julgenud senna wargale menna, jelle kuulsa kurja kummituse pärast, mis sea. olla iga öösse kuulnud aga mitte siiski nähtud.

Päikene oli looja läinud, öö pimedus tuli peale, Prants ruttas latermu kääs lossi treppist üles peremees tema jäärcl õhtulise toiduga, kus juures ka pudel weini ei puundunud.

Kui nemad treppist üles saiwad, küsis Prants: Mikspärast teie waha kühndlaid ja lühtrid seie kannate, mull ei ole ju neid tarwis ja wiimaks pean nende eest maksma? Meist on ju küll, mis lühtrite sees on; mull ei ole rohkem walgust tarwis, kui õhtulist jõõn, riidest lahti wõttan ja magama lähen, hommiku ma enne päikese tõusu küll üles ei ärka.?

Mina ei taha saladuseks pidada, ütles wõõraste maja peremees, siin ütletakse öösse üks kuri tent wõi kodukäija möllama ja jelle keelamiseks wõiks teil tuluke ligi olla; meie ei ole ju ka mitte kangel, peaks teil pimedas abi tarwis olema, siis olen mina oma perega teile iga silma pilk walmis appi tulema, kui hüiate.

Peremees rääkis seda kawala ja meelitamise kombel, sest tema tahtis Prantsu paha sõnade pärast lasta teda öösse ohtuda.

Mina, ütles peremees, elan siin ju 30 aastad, aga ei tea suurest midagi; öö pimedus ei ole aga kellegi sõber ja sellepärast panin ma palju küündlaid teile seie, sest kõik kurjad waimud fordawad walgust ja teil ei ole siis ka kedagi kartta, kui tuli teie juures põleb.

Selle peale wõttis Brants kõik need asjad wastu, tegi lossi ukse lahti ja astus sisse; peremees aga soovis head und ja läks oma teed.

Brants pani asjad paigale, hakas õhtulist sööma, tegi weini pudeli lahti, wõttis õhtulise alla mõne hea lõuna täie ja siis sõi watsa täis. Kui ta ennast riidest lahti tegi, mõtles tema peremehe juttu järele ja ütles: See sama lugu on ehk selle juttuga, kui selle rikka ritteri juttuga oli, keda rahwas tooreks soldatiks pidas, — minule aga üks wäga kallid wõõraste wastu wõtja ja sõber oli, kus mull kõik heasti läks, ehk küll tõised enne mind hirmutasiwad, et sealte terwe nahaga ei pääse.

Pärast seda läks Brants weel edasi, tegi ühe ukse lahti ja nägi suure saali, mis mööbliga oli täidetud, ta walitjes magamiheks omale kõige pehmemat sohwat, mis parajaste akna all oli, kust otse köhe wõõraste maja sisse wõis waadata ja ka kuulda, mis seal räägiti. Brants süütas waha kündla põlema — kohendas omale aset ja heitis magama. Korraga tuli

temale meele kõik ukseid veel kõvasti riivile ja lukku panna, et keegi tema und ei võiks segada, ta mõtles: Kui keegi öö ajal kõik waimud ühel tunnil liiguvad, siis magan ma just parajaste. Niisuguses mõttes ei tulnud aga ruttu uni silmisse, ta mõtles kaua aega järele ja tahtis pea aegu uinuda rammistuses, kui korraga kell 12 lõi, mis teda ehmatusega äratas, mis peale ööwaht ka oma häält kuulutas.

Natukesel aja pärast keeras Brants ennast tõise kõrwa peale ja pidi jälle uinuma, seal kuulis tema korraga lossi ukse lahti menema ja jälle suure müri- naga kinni kukuma.

Brants mõtles tuule olema ja waigistas ennast. Aga warsti kuulis tema mehe sammumist just kui käiks keegi fettitega ja wõtmetega ümber lossi tubast ja ruumist. Brantsu süda klopis just kui sep haambriga alasti peale. Kui müra suuremaks läks, ei wõinud Brants mund abi omale otsida ega tohtinud häält teha, waid puges kartuse pärast matrasti alla, et keegi sealt kätte ei saaks, kui sisse ehk julgeks tulla.

Igal pool oli mürinat kuulda ja iga jõudis ligemale; Brants püüdis hinge tõmmamist pidada, aga keegi ei aitanud. Korraga proowiti wõtmeid ka selle ukse külge, aga ei passinud keegi. Siis kuuldi suur kärin, mis riivid eest ära lükas, kui wälk ehk pitkse mürin, kelle järele üks musta parraga kuwetand mees

siise astus, punase triibuline mantel õlade peal ja teraw ümwarune müts peas, mis juures ta ise tõsifelt mittu kord ümber tuba käis, kui otsiks ta kedagi — siis küündlaid heledamaks nuusatas ja wahtis ümber kui muistegi tont, kes midagi neelada tahab.

Warsti peale seda wõttis ta mantli alt kääri kotti, tegi selle lahti, siis wõttis habeme nua ja ihus seda rihma peal terawaks.

Seda kõik piilus Brants matrati alt, aga ei teadnud mitte mis manöwer see oli, kas kõri leikamise wõi habeme ajamise pärast.

Tont wõttis ühe hõbe toosi seest seepi, walas ühe hõbe kannusse wett ja siis tegi wahtu, misga habet wõib ajada. See kergitas Brantsu hinge ahastust, sest nüüd ta teas, et habet hakatakse ajama. Oli waht walmis floppitud, siis wõttis tont ühe tooli ja ühe lina, pani senna peale ja kutsus kääga, ilma sõna lausumata, piilujat Brantsu matrati alt wällja, habet ajama. Brants higistas nüüd junta kombel, aga ei wõinud parata; ta mõtles paremb tahtmist täita, kui wastu hakata, sest tema mees mind täna rahule ei jätta.

Ta kargas ruttu matrati alt wällja, istus selle näidatud istme peale ja andis ennast tondi meele walla alla. Habeme tont sidus lina temale ümber, määris tema wärisewat parda, leikas tema juuksed lühikeseks,

siis weel määris parda, silma kulmud ja hakas peale; ta ajas Brantsu nii palljaks, lõua alt kunni selljast saadik, et Brantsu pea nii läikis kui kuu, kust ainust karwafest ei wõinud näha.

Brants nägi wällja, kui furnu hauast wällja kistud. Tont forjas omad asjad kokku ja näitas kui tahaks ta menema hakata. Brants kahetses peegli sisse waadates oma habet ja juuksi ja rõõmustas ka selle üle, et nüüd tondist lahti saab. Tont ei läinud aga mitte, ta keeras kolme samu pealt tagasi, silitas oma musta parda ja wahkis kääga näidates Brantsu poole. Kui ta seda mittu kord oli teinud, mõistis Brants, et tont muud wist ei soowi, kui ma temal ka niisama peaksin tegama.

Nende mõttete järele oli tema kartus kõik kadunud ja ta julges tonti kutsuda istuma selle sama aseme peale, kust ta ise paergu oli üles tõusnud. Tont wiskas jälle oma punase mantli maha, pani habeme riistad laua peale, kust Brants neid nii kaua lahti tegi, kui tont maha istus. Brants seadis kõik korrale, lõikas kääridega tema parra ära ja määris tema näu ja pea kõik seebi wahuga ära, siis ajas tema pea nii palljaks kui kaalika ja puhastas hoolega tondi nii puhaks, kui tont enne teda. Minukene wiga oli Brantsu ajamisel; tema ei olnud habeme nuga weel omas kääs pidanud ja ei oskanud sellepärast temaga ümber käija,

ta ajas wasta oksa habet, mis tondile nii kibe oli, et see hambad ristis ja nägu krimaras wällja kannatas. Oli kõik walmis, siis wast hakas tont rääkima ja ütles: Wõõras, tänan sulle töö eest mis sa mulle tegid; sinu pärast olen mina sellest raskest kawa aegsest wangistusest wabastatud, kus ma ligi kolm sada aastad oma kurja teu eest sain ärawannutud ja neetud ja kolm sada aastad kui ära neetud siin pidin ootama, kunni keegi surelik mind juhtumise kombel sellest wabaks teeb;—ma oleksin pidanud ennast kes teab kui kawa aega piinama ja waewama, kui sina ei oleks tulnud! Tea ka seda, et siin enne üks ülekohtune grahw oli, kes ei olnud ei inimeste ega ka kiriku sõber, waid kõikide pilkaja: tema ei tunnud ei jäänust ega ülemaid. Tema ei lasknud ainukest inimest omast majast mööda, ega oma alamatest wabaks, kelle kallal tema oma kurjust ei pruukinud.

Mina elin tema majas tema habeme puhastaja ja nägin kõik, kuidas siin tehti.

Üks kord tuli üks waga reisija seie, palus wett juua ja uatukene leiba ja puhkamise aset; Grahw käskis mind teda habeme nuuga kõik paljaks ajada ja ära kihutada.

Siis kui seda nõnda tegin, kui kästi, wandus see pühamees mind nõnda ja needis mind oma wandega, et minule kõik inimese eluwõim ja õigus ära

kadus, minu hingele kõik headused kutas ja pealegi mind nii kauaks seie müüride wabele ära needis, kunni üks kord kogemata juhtub reisi ja seie tulema, kes mind siit peastab ja kõik kurjust oma peale wõttab.

Selle ära needmise järele kuwasiwad minu sooned ja kontid nii kokku, kui ja paergu nääd. Ma wae-
wasin ennast kaua aega, aga ei saanud wabaks. Tee-
käijad tuliwad ka seie, ma tegin neile niisamati kui
sinule, aga nemad ei mõistnud minu tahtmist, sest ma
ei wõinud rääkida. Sina aga oled üks heamees,
mõistisid mind, tegid mind priiks sellest piinast.

Kui ma oleksin rikkuse peremees, ma annaksin
kõik sulle, sest rikkust ma ei armasta ja mull ei ole
sellest õnne ja siin loosis ei ole teda ka leida. Sina
kuule nüüd minu nõu, reisi oma isamaa linna, jää
fenna selle silla peale seisama, kunni sügisine pääw
ja öö ühe pikkuseks saawad, oota seal nii kaua kui
sulle üks sõber ütleb, mis ja pead tegema, et ja maa
peal wõiksid heasti elada. Kui sinul siis elu heasti
läheb ja kõiki küll on, siis mõtle minu peale ja lae
kirikus sell pääwal palwet teha, millal ja mind pääs-
tasid. Jää jumalaga! ma lähen nüüd siit ilma!

Selle peale kadus tont ja jättis Prantsu üksi,
sest ta pidi tondi nõu peale nii kauaks seie jääma,
kunni kõik juuksed ja habe kaswawad.

Prants jäi nüüd üksipäine ja mõtles järele, kas

see unes wõi ilmsi kõi oli sündinud; aga kui tema oma palljast pead kääga katsus, arwas tema järele, et see kõi tõsi on. Ta heitis magama ja magas kunni poole lõuneni.

Kuri wõõraste maja peremees mõtles hommiku oma kurja nallja peale ja wahtis ifa senna poole, kas ta Brantsu näha saaks; et aga päike juba lõune hakas saama ja lõõsist midagi näha ei olnud, tuli temal kahju selle järele ja ta arwas, et tont Brantsu oli ära söönud. Ta läks ise senna waatama ja nägi ühe wõõra wõtme ukse ees; et aga üks riivil oli, ei wõinud ta lahti teha, waid koputas kõwasti, et lõs kumas.

Brants ärkas sellest kuminast üles ja peremees kuulis et ju keegi liigutab. Brants tegi üks lahti ja — peremees ehmatas teda sell kombel nähes ja hüüdis: Taewas tuse appi! see tont on oma punase mantliga siin olnud!

Tema on teid nii palljaks teinud, kui praegu sündinud porsas, kellel karwa ei ole —, eks ole inimeste jutt tõsi, et siin tont on! Peremees küsis weel suures ehmatuses: Ütlege mulle, olge head, kuidas tema wälja nägi, mis tema tegi ja mis tema rääkis? Brants tahtis nüüd wõõraste peremehele tema kurjust kätte tajuda ja ütles: Mis tema tegi, näate ise ja kuidas tema wälja nägi, ei salga ma mitte; tema oli

Kui kuuwetanud mehe kints, kellel palljad luud ja nahk oli, mille üle üks suur punane mantel üle õlade rippus.

Mis tema rääkis, annan ma teile ka teada; ta ütles: Sina ära usu ilmaški wõõraste majade peremehi, weel vähem seda, kes sind seie saatis; tema teadis küll, et siin lossis kuri tont on, aga ta ei hoolinud sellest waid saatis sind seie. „Kus tema nüüd on ja kuhu tema nüüd läks“? küsis—w—peremees. Tema läks siit oopis ära ja jättis mind seie, aga siin ei ole karta enam midagi, sest tema enam ei tule seie lossi waid tahab aga seda kawala wõõraste maja peremeest nüüd piinama iga moodi, tema kurja kawaluse eest, kunni ta sulle nii kaua head üles pidamist, et sinul juuksed ja karwad kaswawad!

Need on tema lahkumise sõnad ja siis ta läks.

Seda kuuldes wärises peremees kõigest kehast, wöttis Prantsu enese juure, sõõris teda kõige paremal kombel ja auustas Prantsu pealegi. Ümber kaudu oli nüüd Prants igal pool kuulus mees, sest tema wõis uõijad ja tondid kõik majadest wällja kippatada. Ka mõisnikud, kelle maa ligidal see loss oli, oliwad Prantsu wastu lahked ja tänulikud, rõõmustasiwad selle üle, et kõik pahandus nende piiretest otja oli saanud. Prants aga teas küll, et tont muud ei olnud kui see ära wannutud grahwi habeme ajaja.

Brants sai nüüd w—m—peremehe käästi head üles pidamist, elas priiskeste jelles loosis, kus temal ka weel tõised feltfiliseks ööd oliwad. Nõnda aitis Brantsu kawalus peremehe wastu, et see kartuse pärast heldeks läks.

Sügise oli juba kääs, lossi ajas oliwad kõik willjad ja marjad walmis; lustiline elu oli igal pool, sest tonti ei kuulnud ega nähtud enam kusagi.

Brantsu juuksed, silma ripsed ja pard oliwad jälle niisamasuguseks kaswanud kui ennegi, ta oli kaa nüüd mõni kuu aeg siin heaste wälja puhkanud, tema mõteted käiswad suure igatsusega isamaa linna ja selle silla poole, kus ta tundmata sõbra pidi nägema, kelle suust midagi kuulda saab.

Tema tõusis wara hommiku üles, pani ennast riidesse, sõdis omale pauna selga ja hakas teele menema. Kui tema wõõraste peremehega jumalaga jättis, lasi see tallist ilusa ratsa hobuse tuua, keda mõisa herra temale oli peremehe läbi kingituseks saatnud, et tema loss nüüd jälle pruugitawaks sai, mis muidu tühjalt seisis. Peale selle oli nimetud mõisa herra kaunikese summa kuulsa teekäijale weel tee raha kinnd, mis ka peremees tema kätte andis.

Brants jättis jumalaga ja sõitis suure rõõmuga oma koju, niisama ratsa ja rikkalt, kui ta mõne aja eest sealt wälja sõitis. Ta läks oma endise piisikese

kortelisse ja elas seal nii vaiksett, sest ta ei tahtnud Breemenis enesest enne midagi teadustada, enne kui ta silla peal oma sõbraga saab kõnelenud.

Ta elas vaiksett ja kuulas tasakeste oma kena Meetha järele, kas see isa wanawiiši üfsikut ja prii põlwe peab, mis peale tema rahul oldawa wastuse sai, et Meetha ka üksi oma ema juures elab ja mööda läinud päiwi meele tuletab, mis juures ka oma naabru järele igawust tunneb.

Suure põnewusega ootis nüüd Brants seda aega, millal pääw ja öö ühe pikuseks saawad ja see ootmine tegi ühe pääwa aasta pikuseks, kus ta tundisi kui nädalaid luges. Ommetigi jõudis kord see nimetud termiin ja Brants oli juba enne päikese tõusu nime- tud silla peal, kus ta weel kedagi ei näinud. Ta käis edasi ja tagasi ja oli mitmesuguste mõttetega täide- tud, kuidas niisuguse sõbraga kogu saab, kes õnne- teed üks kord juhatab.

Mis sugune see sõber saab olema, mõtles tema, wist ehk minu ehk minu isa endistest tutwatest, kes meie kääst on midagi wõtnud!

Ühe tunni pärast sai silla pääline elawamaks: seal sõitsiwad ratsamehed, kauba wedajad, kirja kand- jad, kana kauplejad ja mõne sugused tõised jalutajad. Nende jalutajade seas oli ka üks wana lahtilastud puu jalaga soldat, kes sõjas oma jala oli kautanud. See

ei unustanud selle silla peal mitte ainukest pääwa, kus ta ei olnud, waid käis seal hommikust õhtuni armu- andeid palumas. See tuli ka nüüd Brantsu juure, kellele Brants lahke meelega paar hõbe krossi mütsi sisse wistas.

Et rikkad ja suurt sugu inimesed ilmaski wara wälja ei tule, sellepärast ei ootanud ka Brants mitte nii wõra, waid aga jalutas ennast igawuse pärast, sest alama seltsi sõbrade peale ei mõtlenud tema mitte. Juba oli päikene noores lõunnes, kui kohtunikud ja raeherrad kõik kodunt sõitsiwad, ja tema arwas et nüüd nende seast see lahke tõutud õnne sõber temale saab vastu tulema—aga, wõtta näppust!

Käis wäikne lõuna aeg oli juba kääs, iga üks toitis oma kõhtu ja waene puu jalaga soldat istus silla serwa ääres, sõi marju ja toitis oma watsa külma roogadega, sest temal paremat kõöki ei olnud. Brants aga käis ika edasi tagasi ja ootas oma tõutud sõbra. Peale lõunat paniwad kõik mööda käijad seda imets, et noormes ilma asjata siin ulgub ja seisab, ja mõned nimetasiwad teda juba peenikeseks silla wahiks. Sellel puujalaga soldatil näitas see asi ka weider olema, ta nägi et Brantsu nägu enam nii lahke ei olnud, kui hommiku, waid sügawas mõttetes silla otsas seisab ja alla pole waatab. Soldat pani oma puujala jälle käima, tõise poolt silla otsast senna poole,

wõttis jälle müti näpu ja palus andi, et näha saaks misfugused mõtted Brantsul nüüd onwad. Brants ei pannud omas mõttetes tähelegi et see sama soldat jälle oli, ta andis jälle mittu krosshi, et temast lahti saaks.

Peale lõunat käiswad tuhanded inimesed edasi tagasi, aga Brantsu sõbra ei olnud ifa weel näha, kõik läksiwad külmalt temast mööda ja ootmine oli muidu. Suba jõudis õhtu ligemale, päikene läks looja ja Brantsu nägu oli oopis kurb. Ta tahtis ootmise pärast meelt ärabeita ja ennast üle silla jerwa jõkke wifata, sest suur lootus nähti nurja menema. Siiski lõi äkiline mõtte weel temale meelde, et ta seda kena Meetha pärast täna ei haka weel tegema, waid homme wiimist kord tahab oma kõige armisamat Meethat näha, kui see kirikusse läheb, ja pärast seda siis seie tagasi tulla ja jõkke kargada, kus üks kord juba piinal ots saab olema. Kui ta selle mõttega silla pealt ära läks ja koju poole keeras, tuli temale jälle puujalg soldat wastu, kes kõige pääwa selle noore herra olekut silla peal oli järele waatanud. Soldat ootis ammugi juba, et Brants tema kääst midagi oleks küsinud, aga et tema seda ei teinud, läks soldatil aeg igawaks ja tema läks ise Brantsu juure ja ütles: „Arge pange mitte pahaks noor herra, lubage mulle üht küsimist teilt küsida“?

Brants oli nüüd kawa ootmise järele pahas tujus,

fest ta ootis ika weel suurt sõbra ja wastas sellepärast tigidalt, puujalale: „Mis on hall habe, räägi“? Puujalg ütles: „Meie oleme mõlemad täna kõige esimesed olnud siin silla peal ja oleme nüüd ka wiimased. Mind ja minu suguseid sunnib siin olema armuandide korjamine;—teie ei ole küll meie suguste gildist, aga siiski olete kõige selle pääwa siin luurunud. Kui see mitte üks suur saladus ei ole, siis ütlege mulle, mis sugust rasket kivi teie tahate siin oma südame pealt ära weeretada? „Mis see sinusse puudub, wanakene“, ütles Brants tigidalt, sina ei tea ommetegi kust kohast king piigistab“? Puujalg ütles: „Herra, mina tahan küll et Jumal teile tasuta seda head, et teie mulle kaks kord olete andid annud! Aga teie nägu ei olnud enam õhtu poole nii lahke, kui hommikul oli— ja see sööb minu südant ja teeb mulle valu!

Selle puujala juttu peale sai Brants uatukene lahkemaks ja ütles: „Kui sa seda tahad teada saada, miks pärast mina siin igawuses ootan, siis tea, et mina siin üht sõbra ootan, kes pidi tulema ja nüüd ootan ilma aegu, ta ommetegi ei tulnud!

Kui teie lubate mulle ütleda, siis teie sõber üks kelm on, kes teid muidu lasseb oodata ja teid narriks peab. Kui tema minuga nii teeks ja siiski minu juure tuleks, ta saaks siis minu karku mekkida, ma temale tõmmaksin.

Mina ei tea küll ütleda, ütles Brants, temaga ma pole veel rääkinud, waid mulle üeldi unes, et ma pidin siin ootama.

See on tõine asi, ütles wana puujalg, kui teie unenägemise peale loodate, siis ei pane ma sugugi imeks, kui teie lootus ja ootus teid pettab. Minule on unes mittu kord mitmed pentsakad asjad näidatud, mina ei pane sellest midagi tähele; kui mull kõik see wara oleks, mis mulle unes on ju pakkunud, ma oleksin wõinud Breemeni linna ära osta. Ma wõin teid filmade sisse naerda, et teie nii loll olete ja terwe pääwa omast elust siin silla peal wedeletes olete ühe tühja une nägemise pärast ära wiitnud.

Sinul on õigus, ütles Brants, sest unenägemised pettawad—, aga, mina nägin nii loomulikult ilmni, kus mulle võldi et ma siin pidin sõbra ootama, kes mulle juuri ja kallid asju pidi teada andma ja sellepärast ma ootan. O! ütles puujalg, keegi ei wõi selgemalt ja loomulikumalt und näha, kui mina üks kord nägin, keda ma unustada ei wõi, aga siiski ma unenägemise pärast ennast ei liiguta. Siit on juba mittu aastat tagasi, kui unes üks noor mees seisis minu woodi ees ja ütles: Berthold! pane minu sõnad kõik tähele ja ära unusta nendest ainust ära. Sinule on üks suur warandus saladuses; too seda ära, siis wõid mureta eluaeg elada. Kui homme õhtu päikene looja

on läinud, siis wõtta omale labidas ja kang õlade peale, mene linnast wällja, paremat kätt üle lõõtsa silla, Joannkloostriist kummi Rolandist saadik, üle Doomhoowi, ühe aja juure kusti neli kivist treppi astet alla lähewad.

Dota siin saladuses pöösa all warjul, kummi kuu sibiriken: paistab, siis laje ennast mehe moodi seal wasta jala ust mis kergest sulle lahti läheb. Du aja üks lahti läinud, siis astu sisse ja keera pahemat kätt ühe õunapuu juure ja astu tema juurde peale, silmad kuu poole keerates, siis waata enese ette kolme küündra kaugusele maa peale, kusti sulle kaks madala tšitroni pöödsast paistawad, siis mene jenna ja kaewa kolme ämbri jügawuseni maa sisse, kummi üks ilus kiwine kaas wastu tuleb, keda tõsta üles ja selle all leijad juure kasti, mis kuld ja hõbe rahaga on täidetud. Eht see küll sulle raske saab olema, aga ära pelga waewa, see tasub auhaste, kui sa wõtme leijad, mis kasti alla on peidetud.

Brants ehmatas selle juttu üle ja oleks kimbus oma ehmatusega olnud, kui mitte pime ei oleks olnud. Tema tundis sellest jutust ja neist märkidest, et see tema isa endine aed oli, kellest nüüd räägiti, keda tema oli oma priisklemise läbi kautanud ja nüüd suurt wara kuuleb seal warjul olema.

Niijuguise juttu peale sai puujalg Brantsule tõelikult sõbraks ja armsaks juhiks tondi ütlemise järele.

Ta oleks teda hea meelega isaks nimetanud ja tema kaela ümber kinni hakanud, aga tema suur seisus ei lubanud puujalaga sandile nõnda teha; tema ei rääkinud sellest warandusest enam midagi, et puujalg ehk aru saaks ja ehk pallju rääkimise läbi kõik need tembud ära unustab ja siis enam juhatatud kohta ei osta. Ta ütles sellepärast: Selle une nägemise lasen ma nõnda mööda, sellest ma ei saa aru.

Aga mis tegid sina siis, kui hommikul üles ärkasid? Tegid siis selle juhataja nägemise järele? Ei, miks pärast, ütles wana puujalg, ilma aegust tühja tööd ja tuult taga ajama? See oli ju palljalt tühi unes nägemine. Minul on elu sees uneta öösi küllalt olnud, mikspärast ei ole siis keegi inglil saarnane kuulutaja mu juure tulnud kuulutama, kui ma walwan, aga mitte siis kui ma raskest unes magan? Aga tema ei ole minust ilmaski hoolinud—wõi ehk häbenes minu puujalga ja tuli magades? Ei, see oli tühi uni?!

Prants wõttis selle mõnusa juttu peale veel paar kõrbe raha taskust ja andis puujalaga wanamehele: Wõtta wana isa veel need paar ja osta omale õhtulise karastuseks üks komps weini, sinu jutt on mind lahutanud ja ma olen natukene tergemaks saanud omas mõttetes. Ära unusta ennast mitte kauaks ära, tule jälle seie silla peale, ma loodan, meie wõime siin veel edasi rääkida.

Puujalg ei olnud kaua aega juba nii rohkest andi saanud, ta läks tõesti kästud õhtulist sööma, wõõraste majasse. Prants aga läks oma pisukesse majasse uue lootusega, mis ta nüüd oli kogemata kuulnud.

Järgmisel pääwal pani tema kõik walmis mis waranduse kaewamisele tarwis läks. Shtu eli kätte jõudnud ja Prants samus tasakeste juhata tud kohale, peitis ennast ja omad asjad nurga taha warjule ja mõtles ise: ega lossi tont ja puujalg mind ommetegi petnud ei ole. Kui kuu omad hõbe sarwed metsa tagant nähtawale saatis, hakas Prants ruttu tööle, nõnda küida puujalaga wanamees temale oli juttustanud ja kaewas nimetud waranduse ilma mingi suguse äparduseta maa seest wällja, ilma et koergi oleks nuuksunud. Prants teadis küll, et isal warandust weel kusagi on, aga seda tema ei teadnud, kus kohas. Isa oli häliste ühe pidu sööma ajal surunud ja selle pärast ei wõinud tema oma pojale sõnakest sellest teadustada, sest surm oli äkiline ja igawene.

Üli suure rõõmuga wõttis Prants nüüd selle kastikesse ja kõik need juures olewad asjad oma kaasa ja pani ise pärast imeks, kust temale nii suur ramu korraga wõis tulla, nii raskest kasti ja asju wällja kanda. Oli kõik juba korras, siis mõtles tema järele, kuidas seda warandust nii tassa oma majasse kanda, et

keegi sellest midagi ei märkaks. Rast oli raske ja sellepärast tegi temale pallju muret. Ta tuli pärast ühe hea mõtte peale; aja taga kaswis üks suur õõnes puu; tema tühendas kasti ära, pani asjad puu sisse warjule ja mattis kasti tühjalt jälle maa sisse, kus ta enne oli, ja kolmel pääwal kandis tema puu seest need asjad ja raha, kõik oma majasse, ilma kellegi nägematta.

Nüüd hakkas Brants jälle herra kombel elama; ta pani omale uhked riided ümber, läks kiriku ja lasi tänu palwet teha, et noor kaupmees oma reisilt õnnelikult tagasi tulnud. Meetha kuulis muidugi seda rõõmu sõnumi ja rõõmustas ennast selle üle. Peale kirikut juhtusivad Brants ja Meetha üksteisega esimest korda kokku ja rääkisivad ka esimest korda, aga nii südamelikult, et üks wõõras herra neid kangel tee peal imeks pani, sest mõlemite rõõm oli suur.

Brants läks nüüd koju, asutas omale jälle suure magasini ja tegi weel toredamast kui enne. Tema tutwad ja naabrid ütlesivad: Brantsul on raha enam kui mõistust, temal on wõla korjamisega käsi hästi käinud.

Ta üüris omale kõige suurema maja, wõttis kassa hoidja, kirjutaja ja tõised teenijad pealegi.

Siis jooksiwad kõik endised sõbrad tema juure, soovisivad temale head edenemist ja ootasivad niisama

Jugusi pidusi kui ennegi, et head watsa täit saaks süia ja head wiina juua. Brants aga sai nende kawalusest aru, sest häda kool oli teda targemaks teinud ja tуп-
liste elama õpetanud;—ta ütles neile: Teil ei ole ju
mind tarwis, waid minu raha ja wara; kui mull ke-
dagi ei olnud, siis teie mind ei tunnud, nüüd kui
mull on, nüüd teate küll, kes mina olen!

Need libedad sõnad peletasiwad mõndagi eemale, aga
suured sööma koerad ei hoolinud ka neist. Brants aga ei
teinud enam kellegi tahtmise järele, waid elas mõislikult.

Tema toimetas kõik korralikult ja ükski asi ei
tohtinud tema silmist kaduda.

Mis teeb ja mõtleb nüüd Meetha?

Uue elu hakatusel oli Brantsul palju toimetamist
ja tema ei tahtnud mitte enne Meetha majasse mennu,
enne kui kõik walmis oli, sest Meetha ema silmas oli
tema ifa weel äratadunud poeg, ehk küll rahwas juba
kiitust rääkiswad. Sellepärast ei käinud ta nüüd kusagi,
waid seadis oma maja hõäle korrale. Sellepärast tõu-
sis Meetha südames kartus ja kadetus Brantsu üle,
kui tõised teda rikaks meheks kiitswad.

Mikspärast? küsib nüüd mõni—sellepärast—, et
Meetha arwates nüüd rikuse läbi Brants teda ära
unustab ja tõiste, see on, rikkaste ja kuulsate järele
hakab wahtima.

Uugu ei olnud aga Prantsju poolt mitte nõnda; Prantsule jäi Meetha niisama armsaks kui ennegi, see oli aga Meetha tühi arwamine. Prants walmistas ennast aga Meetha kosimise ja koju toomiseks.

Meetha süda oli aga oopis rahutu, ta mõtles ühel õhtul seda lugu järele ja ütles: Kõik lootus on otsas;—selle kerge inimese peale ei wõi enam loota, tema armastas mind aga siis, kui ta niisama sugune waene oli, kui mina, sest igauks otsib oma saarnast, nüüd tõstab rikkuse kõrkus ja uhkus teda minust kõrgemale ja kes teab misuguse uhke preili järele nüüd tema meel mõtleb—! nüüd on temal suured ja kuulsad tuttawad ja sõbrad, kellega tema oma aega wiidab. Kui pallju ei wõi siin linnas neid olla, kellele tema oma rikkuse pärast meeie järele on pealegi on tema ka weel ilus ja haritud mees.

Kes oleks aga siis tema peale waatanud, kui ta waene oli,—seda tunnistawad tema endised sõbrad, kes temast siis midagi ei hoolinud—aga nüüd? Nõnda rääkides soowis Meetha, et kiriku õnnistused mitte temale õnnistuseks, waid õnnetuseks peaksiwad saama, kõik tema wara wähenema, et ta jälle waeseks saaks, siis tahaks tema minuga ühes foola leiba jüüa ja mina oleksin temale ka hea meelega abiliseks, tema weikeses majas. Meetha kurbtus oli nii suur, et ema seda tähele pani, ta waatas seda küll pealt, aga ei teinud

fellest midagi wällja. Kui Meetha süda rohkem täis
jai, rääkis ta emale kõik, mis ta enne oli mõtlenud
ja kuidas kõik lugud olivad, ta wandus oma—Brantsu
rikkust ära, mis peale ema teda trööstis, waitfelt pa-
rem tööd teha ja ilmaegu niisuguse. . . järele oodata,
sest mõlemad arwasiwad endid löödud olema: esimene
ford ema, humala kuningaga ja tõine ford tüttar
Brantsuga.

Ena kõige suurem troost oli see, et esimest õnne
põlgamist ika meele tuletas ja ütles: Ah laps! oled
ja korra juba a ütlenud, siis pead ka nüüd b ütlemas!

Sa oled oma õnne põlganud, kui ta sind otsis,
nüüd pead ka sellega rahul olema, kui õnn sind põl-
gab!

Mina olen seda elus näinud, et liig kindlad loo-
tused ika tühja lähwad!

Ära looda mitte parema elu peale, waid jätta
kõik lootused maha, siis saab full pallju kergem ole-
ma—ja elame wana wiisi nõnda kui wõime; teeme
anusjal wiisil oma tööd, mis maksab meil tõiste rikkuse
peale loota ehk selle üle ennast pahandada. Meethale
ei olnud need maanitsuse sõnad mitte meele järele ja
ta kahatjes wäga, et ta kõik emale oli awaldanud.
Kõik lootused, Brantsu peale, olivad nüüd kadunud
ja keegi ei teadnud muid, kui Brants oli oma rikkuse
pärast ika Meethat maha jätnud.

Peale selle räägiti igal pool, et Brants oma maja lasseb kõik uhkeks ehitada, sest suured kihlused olla ligi ja temal olla kuulus ja uhke pruut Antwerpeni linnas, kes ennast iga pidi pulmade vastu olla juba walmistanud.

Niisugune sõnum tegi Meetha oopis nukraks ja ja waenekene ei teadnud, mis teha. Ta pahandas weel kord selle teu üle, tõutas need mõtted kõik pea seest wällja ajada, kastis pisaratega omad näppukesed märjaks ja kedras edasi.

Ena laulis aga seda laulu: „Ketra, ketra tütreke, peigmees ruttab sinule“!

Peale selle oliwad mõlemad waid, töö läks küi sõites edasi. Mis keegi mõtles, ehk arwas, ei wõi keegi teada, sest juttu aeg oli mööda ja leina tundide ajal on iga üks tafa.

Ühel niisugusel waitfel tunnil kopputas keegi kergeste ukse külge; ena Wrigitta tegi ukse lahti ja waatas wällja ja nägi ukse eest üht uhket noortmeest uhkes riidis, kes muud ei olnud, kui endine naaber Brants. Kui Brants sisse astus, ehmatas Wrigitta nõnda ära, et tema sõnakest ei wõinud rääkida; Meetha tõusis oma istme pealt üles, oli aga niisama waid kui emagi. Nüüd oli Brantsul oma õigus ja aeg rääkida.

Ta hatas nüüd esimest korda sõnadega rääkima, seletas kõik need mängu tüfid ära, mis tema kui naaber kitsas nulisas, oli mänginud, mille läbi ta Meetha armastust äratas ja oma südame leekisi, mis palawasti leegitsesid, Meethale ilmutas. Brants ei lastnud ka mitte kaua oodata, waid seletas kohe ära, mis pärast ta nüüd oli tulnud, miks pärast enesest wähe ajal midagi Meethale ei teadustanud ja kes see pruut oli, kelle tarwis kõik tema majas uhkesti sai ehitatud.

Ena aga tegi nattukene weel wigurid, nii kui see naiste wiis on; tema tahtis nattukene järele mõtleda ja selleks kuluks üks nädal, pealegi oleks weel mitmed asjad waja muretseda.

Brants ei hoolinud sellest ühtegi, waid kutsus Meetha kui asja toimetaja ena juure, andis raha punga ja käs kis kõik Meetha nõnda teha, kuidas majas tarwis on, et siis emal mitte muret ega waewa ei saaks olema.

Nõnda juttustasiwad siis pruut ja peigmees kõik omad mõtted ja saladused ükskõik üles, mis neil ükskõikse wastu enne oliwad, et nemad tõine tõise sõnakest küll enne ei rääkinud. Neg läks nii ruttu mööda, et keegt neist ei märkanud, aga Brantsul oli suur rutt, ehk lahumine küll kahju tegi. Tema ruttas nüüd puujalaga wanamehe juure, silla peale, keda tema weel ei olnud ära unustanud, et ta küll mõnel õhtul ei

olnud käinud, ta tahtis sõna pidada ja wanamehega kofku saada. Kui Prants nimetud silla peale jõudis, tundis puujalg teda kobe kangelst ja tuli tema juure. Kui ta oli teretanud, ütles Prants: Sõber, kas wõid minuga ehk linna tulla, üht kingitust wastu wõtma, sinu hea tegu peab tasutud saama!

Miks ma ei wõi, ütles wanamees, et mull küll puujalg on, aga sellegi pärast wõin ma ruttu käija.

Aga lubage mulle enne weel oodata halli kuue meest, kes siin õhtutel ulgub? Jätta kõik, ütles Prants, mina annan sulle rohkem kui tema.

Mõlemad läksiwad edasi, Prants ees, puujalg taga, kunni linna walli serwa ja jäiwad ühe weikese maja ette seisma. Puujalaga wanamees wahtis suu pärani lahti kena majakese peale ja Prants kopputas ukse peale.

Kui üks lahti tehti, ütles Prants maheda häälega puujalaga wanamehele: Sina tegid minule ühe ilusa lõbusa õhtu, mis mulle mu elus esimene oli, kus ma lahutust ja kofutust sain; sellepärast on wäga tarwis, et mina ka sinule üks õhtu sinu elu ajal lõbu teen.

See maja, mis ja siin nääd ja kõik mis selle maja sees onwad, kaa see aed, kus peal see maja seisab, need kõik onwad sinu; mina kingin sinule selle õhtuse lõbu eest. Siin majas on ka weel teenijad,

kes sind teenivad, kui full midagi tarwis on. Ma pean sulle tunnistama, et see halli kuue mees on siin majas sinu teenija, tema oligi see, keda ma saatsin õhtutel silla peale sulle mõnda hõbe tükki tooma, sest minul omal ei olnud aega, ma walmistasin omale maja ja sinule maja, mis pärast mull ei olnud aega oma pruuti vaatamas käia ja ka sinu juure tulla. Kui sa tahad, siis pea mind omaks inglisk, kes sulle unes ilmutas, sest see ei wõinud sulle head teha ja sina ei wõinud tema tahtmist täita—ela siin majas, see on sinu. Ta wiis wanamehe maja sisse, kus kõik tehtud walmis oli, mis wanakesel waja oli. Wanakene ei saanud sellest mitte aru, miks pärast see rikkas mees temale nii pallju kingib; ta pidas seda kõik palljaks filma muutmiseks ja üürikeseks, Brants aga tõendas temale, et see kõik temale on täiesti kingitud, mis keegi tema kääst ära ei wõi wõtta.

Wanakene tahtis kõige selle hea eest Brantsu rõõmu piisaratega tänada; Brants aga läks korraga sealt majast, nii kui kingija wiis on, ja hall wanakene jäi rahuliste järelele mõtlema, mis see tähendab ja miks pärast?—Wiimaks pidas õhtulist herra kombel.

Aga tõisfel hommikul oli Meetha majas otse kui laat ehk suur kommissioni paik, kuhu kõik suguseid inimesi kokku tuli. Brants saatis Meetha juure kaupmehe, oma riiete proowidega, selle kääst Meetha wõis.

wällja walitseda misjuguft meele järele arwas. Kingsepad, rätsespad, õmblejad, heefeldajad ja muud niifugused tarwilised ammeti toimetajad. Nõnda oli Meethal nüüd mittu pääwa aega omale pruudi ehteid ja warandust walitsend mis temale kui kaasa waraks maksis.

Brants läks pappi juure ja maksis seal kuulutuse summa ära, mis üle kuulutaja rõõmsa näu tegi, sest tema ei olnud ju tükil ajal nii suurt raha kogu oma pihusse saanud.

Kolme nädala pärast oliwad pulmad, Brants wiis oma kena Meetha altari ette niifuguse uhke ja kalli ehtedega, kus juures pealegi uhked pidulised oliwad, mis pulma rongi nii särama pani, kelle kõrwal humala kuninga pulmad jusna pimedaks jäiwad.

Kui pulma sae hommikul kirikusse hakkas valmistama, kus kõik kokku tuliwad, läks ema Brigitta oma tütre juure ja soowis temale pallju õnne. Meetha ei olnud aga ema nurinad mitte weel unustanud ja ütles: Koh, armas ema! sina ütlesid mulle, et sina wist seda omas elus näha ei saa, kui minule pruudi frants pähe pannakse, nüüd on see aeg kääs ja sinu soowimine on täidetud!

Pärast laulatust saiwad pulmad rikkast Brantsust nii toredaste peetud, et kõik inimesed imeks paniwad, mis kõik Brants wõib teha.

Prants elas oma kena Meethaga õnnelikult, rääkis temale kõik oma reisimist ja lossi tondi lugu, mis temale meelest ei kadunud. Ema Brigitta oli nüüd õnnelik ja elas rahuliku elu oma väimehe juures— ja temal ei tulnud enam meelde ära kadunud pojaks Prantsu nimetada, sest ta oli juba leitud.

Kahwa laulud.

Rejkküla J . . . õhtu laul.

Kahwa juust.

1. Kõju poole, kulla poole, maja poole malle poole
Ema poole ella poole, helde eidekese poole.

Kes see mind kojuie ootab?

Helts see mind kojuie ootab.

Kodu kuldseid toimetused, majas targad tallitused.

2. Eks minu eit küll enne üelnud,

Taat küll kõwasti ära feelnud:

Ära kõnni kõrtsu teeda

Ära kõrtsis aega wiida.

Kõrtsimees see kõnnib wiltu

Kõrtsi pappu kõnnib wiltu

Walab wiltu wiina mõõdud

Kallakülle kallja mõõdud

Uppakille õlle mõõdud.

3. Uidu tuidu tuleb aga menna

Ei ole pasli jalga panna

Eit jäi sukki nõelumaie

Taat jäi pasli paelutama

4. Peremehel peened mõtted

Sulasel on suured mõtted

Slus tahab süija heeringida

Kallis tahab kalada süia

Noor tahab süia norsšijida.

5. Ära wõtta waesta naista

Ära otsi rikkast meesta

Rikkad mehed riiakamad

Waesed naised nalljakamad.

6. Kes lä'b nalljalt naista tooma,

Kergelt elu õnne looma

Ei see maja wõi pidada

Kell' pole raha paar sada'da

Ega see wõi maja toita

Maja rahwast korral hoida

Kosja kumbeid korral seada.

Kiriku kella löömine kihla ajal.

7. Piu pau pandi, kiriku kella löödi

Wana piiga weedi, sarwi saia söödi

Slut wiina joodi, wana piiga weedi

Kiriku kella löödi, noorik koju toodi.

8. Olid puulmad peetuda

Noorik kodu weetuda
Varsti tulid warrud oota
Pidad priskid peetawada

9. Peeti warrud waesta wiista

Laual mittu tühja riista
Tõnu see sõi tõrre täie
Tõnu poeg sõi potti täie
Tõnu naine nappa täie
Tõnu tüttar tünni täie

10. Waewalt olid warrud peetud

Mind sai kätkest wälja weetud
Ijal appi aitamaie
Äke taga äästamaie
Siis tuli wald mind waatamaie
Prisket poissi kiitamaie

11. Wiimaks toodu mõisast käsku:

Noormees tulgu wõtku liisku!
Wõttis numbri üks ja tõine,
Mina kõige esimene.
Jälle tuli wald mind waatamaie
Kodunt ära saatamaie.

12. Onu see tõi poole oina

Tädi see tõi täie põue
Saatis fooja saia neiu—hüüdis:
Jumalaga peiu!

Gidefesi, taadifesi, wallast wana moorifesi,
Lüdrufuuda tuttawaida,
Ma nägin nurgas nuttawaida,
Minu pärašt kaebawaida!

13. Mõisa herra siis mürastas

Kilter taga weel käratas:
Mis teie teete lahti larmi
Teda wiiaks kroonu armie!
Mina aga astusin edasi,
Tõukasin tõised kõik tagasi.
Astusin aja äärta mööda
Kõndisin kõwa teeda mööda
Tõrjusin tõised kõik tagasi
Ise aga astusin edasi.

Äkkiline Mari.

Rahwa laul.

1. Juri tuli möüri tööst

Tahtis lõunat süia.
Leidis külma rooga eest
Ühwardas naist lüia:

2. Mina pean waewama

Ennast ööd ja pääwad!
Siiski sooja leent ei saa
Lõuna laual maitsta!

3. Mõnda Juri kurjustas

Oma Mari peale.

Mari wastu hurjutas

Tuletas ta'l meele:

4. Sööge, mis toreled?

Miska ma full' keedan

Puud on riidas jämedad,

Kuida ma neid lõhun?

5. Naiste rahwas olen ma

Pealegi weel wana,

Kase pakku lõhkuda

Minu jõud ei kannu.

6. Teie, mehed, olete ifa suurelised,

Nii kui koju tulete, wäri segu naised.

7. Mis sa tööst mull koju töid?

Tühi kõht, muud ühti.

Wotta kirwes, lõhu puid,

Mis full' enam wahti?

8. Juri ohkas, lõhkus puid

Mari kandis kõöki.

Aega mööda sõbraks said

Jälle pärast sõöki

9. Kulla Mari, ütles mees,

Ära ole kuri!

Sinult andeks paludes

Olen ma su Juri!

10. Mis ma teen, noh olgu peal',
Nõnda ütles Mari,
Aga kuule, mis ma weel
Sulle ütlen Juri:

11. Laupääw, kui sa palka saad
Olgu raha kodu!
Kui weel üks kord kõrtsu lää'd,
Tuleb rahe sadu.

12. Seda lubas Juri küll
Kui ta sõna pidas
Pole teada antud mull',
Wist ta wiltu wedas.

13. Marile puid lõhkuma
Oli ta küll kärmas
Aga kõrtsi põlgama
Mitte nõnda hoolas.

Синд 20 фоп.